

Datum

2025-01-31

Adress

205 80 Malmö

Diarienummer

FSN-2025-65

Yttrande

Till

Kommunstyrelsen

**Remiss angående remiss Socialdepartementet -
Ett språkrav för språkutveckling (SOU 2024:78)
STK-2024-1759**

Funktionsstödsnämnden lämnar följande yttrande:

Sammanfattning

Funktionsstödsnämnden anser att utredningens förslag om riktade insatser för att stärka kunskaperna i svenska språket hos vård- och omsorgspersonal är positiva. Nämnden vill dock framhäva att det finns negativa konsekvenser i förutsättningen att förslaget enbart föreslås omfatta äldreomsorgen då även andra former av omsorg, till exempel inom funktionshinderområdet, i lika stor utsträckning möter samma utmaningar som beskrivs i utredningen.

Yttrande

Regeringen beslutade i mars 2023 att tillsätta en särskild utredning för att ta fram ett förslag gällande språkrav för äldreomsorgens personal. Funktionsstödsnämnden har givits möjlighet att yttra sig gällande de förslag som utredningen förespråkar.

Funktionsstödsnämnden ser mycket positivt på de förslag om riktade insatser i form av ett ”svenskalyft” och ett gemensamt stöd för bedömning och uppföljning av kunskaper i svenska språket hos omsorgspersonal som utredningen föreslår. Nämnden känner väl igen utredningens beskrivningar av de utmaningar bristande språkkunskaper ger i omsorgsverksamheter. Nämnden anser också att utredningens bedömning att språkravet inte ska utgöra ett krav för anställning som mycket viktigt utifrån de kompetensförsörjningsutmaningar som funktionsstödsnämnden i likhet med övriga vård- och omsorgssektorn står inför. Vidare delar nämnden utredningens bedömning av lämplig nivå för kunskaper i svenska språket hos medarbetare med omsorgsyrken. Funktionsstödsnämnden motsätter sig däremot begränsningen att språkrav med tillhörande statsbidrag enbart föreslås omfatta äldreomsorgen. Samtidigt som nämnden lyfter behovet av goda kunskaper i svenska inom verksamheten vill nämnden understryka att flerspråkighet bland medarbetare är en viktig tillgång i förvaltningens

arbete. Med utgångspunkt i brukarnas olika behov värdesätter således nämnden även kunskaper i andra språk än svenska.

Vid merparten av de varaktiga funktionsnedsättningar som personer med rätt till LSS-insatser lever med ingår det kommunikationsnedsättningar. Funktionsstödsnämndens målgrupper inkluderar därför medborgare där det är minst lika angeläget, om inte än mer, med goda språkkunskaper hos personal. Personer med funktionsnedsättningar ställer också höga krav, precis som äldre med demenssjukdom, på personalens förmåga att motivera och ”lirka” med personen som utredningen konstaterar. Vård- och omsorgspersonal återfinns inom många av kommunens ansvarsområden och nämnden anser att samma språkrav rimligen bör gälla för samtliga dessa områden då medborgare i alla åldrar kan ha utmaningar som ställer krav på personalens språkkunskaper.

Avseende behoven av stöd till kommunerna för att kunna göra likvärdiga bedömningar av personalens kunskaper i svenska språket ser funktionsstödsnämnden att utredningens förslag om att ge lämplig myndighet ett vidare utredningsuppdrag i frågan som klok. Bedömningarna av språkkunskaper är nödvändiga för att kunna ge medarbetaren rätt stöd men som utredningen konstaterar behöver det vara rätt metoder för bedömning och kommunerna behöver rätt kompetens för att veta hur resultaten ska hanteras för att främja medarbetarens utveckling i valet av språkinsatser. Nämnden delar också utredningens uppfattning att det är svårt och resurskrävande att genomföra bedömningar med god kvalitet av reell språkförmåga. Nämnden önskar därför att även denna aspekt lyfts in i resonemanget kring behoven av goda språkkunskaper i alla medarbetare i vård- och omsorgsyren.

Nämnden tolkar förslaget som att statsbidrag och språkrav enbart ska omfatta äldreomsorgen men vill lyfta att det finns en del tvetydighet i förslaget. Utöver LSS-insatser utför nämnden exempelvis också SoL-insatser till personer över 65 år även om nämndens ansvarsområde inte klassificeras som äldreomsorg. Nämnden önskar här ett förtydligande kring vilka verksamhetstyper som bedöms omfattas av kraven och statsbidraget. Nämnden vill även framhålla att det också inom LSS-verksamheter finns äldre personer. Nämnden anser därför att det finns begränsningar i förslaget att språkravet enbart införs i socialtjänstlagen om det ska vara en likvärdig satsning för äldre.

Funktionsstödsnämnden skulle också önska att det fortsättningsvis görs en särskilnad mellan användningen av begreppen ”språkutveckling” och begreppet ”utveckling av kunskaper i svenska språket”. Tal- och språkutveckling är den process där barn tillägnar sig sitt första talade språk, sitt modersmål. Detta skall inte förväxlas med språkinläring, som handlar om senare inläring av andra språk. Genom att fortsatt

beskriva ett behov av insatser för språkutveckling riskerar en sammanblandning och patologisering ske då insatser vid en avvikande eller bristande språkutveckling främst sker inom logopedin medan det i utredningen rör sig om stöd i medarbetares utveckling av kunskaper i svenska språket.

Sammanfattningsvis ser nämnden mycket positivt på utredningens slutsatser och förslag men vill på nytt understryka vikten av att språkraven med tillhörande statsbidrag även omfattar medarbetare inom andra former av omsorg som exempelvis funktionshinderområdet.

Ordförande

Roko Kursar (L)

Ansvarig utredare

Linn Hellström

Reservationer

Uno Hansson (SD) och Stefan Claesson (SD) reserverar sig mot beslutet. (se Bilaga 1)